

**Гандзюра А.В. Особливості правових інструментів реалізації
двостороннього стратегічного співробітництва між Україною та КНР**

УДК 341. 1/8

Гандзюра А.В.

здобувач кафедри порівняльного і європейського права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДВОСТОРОННЬОГО СТРАТЕГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ
УКРАЇНОЮ ТА КНР**

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси останніх десятиліть, що знаходять своє втілення, в першу чергу, в переплетенні торговельно-економічних та фінансових зв'язків, активізує співробітництво між державами для реалізації національних інтересів за рахунок використання спільних зусиль і ресурсів. Як наслідок, динамічного розвитку набуває активізація двосторонніх міжнародних відносин і тенденція до декларації відносин дружби і стратегічного партнерства між суб'єктами міжнародного права. Проголошення такого формату відносин між державами демонструє винятковість та особливу важливість таких відносин для країн-партнерів.

Разом з тим, на сьогоднішній день важливим є усталення і вироблення комплексного розуміння поняття і механізмів стратегічного партнерства, а також розбудови правової бази таких відносин між державами для їх ефективної реалізації, що зумовлює актуальність розробки даної розвідки.

Метою даної статті є ретроспективно-порівняльний аналіз еволюції

правових інструментів реалізації відносин стратегічного партнерства та основоположні принципи його практичного втілення загалом і на прикладі українсько-китайських двосторонніх відносин зоврема.

Зростаюча актуальність даної теми породжує все більший інтерес до її досліджень. Значна увага стратегічному партнерству як феномену приділяється у працях В. Жовкви, Е. Лисицина, Г. Перепелиці, С. Толстова, В. Шамраєвої, Л. Чекаленко, О. Разумкова, А. Козирева, Б. Тарасюка, І. Погорської, Є. Макаренко, Н. Ржевської, Б. Лідделл Харт, В. Муррей та М. Гріслі, Дж. М. Колінз та ін.

Вирішення глобальних проблем сучасності в рамках коопераційної взаємодії суб'єктів міжнародного права неможливе без чіткого і розгорнутого правового регулювання. Отже, роль права і, в першу чергу, - міжнародного права відчутно зростає, що представляє собою об'єктивну закономірність глобального світового ладу [1]. Поступово зміцнюється усвідомлення тенденції залежності ступеню забезпеченості інтересів держави від її відносин та взаємодії з іншими країнами [2].

На тлі глобалізаційних перетворень суттєвою закономірністю розвитку сучасного світового господарства є міжнародна інтеграція. Інтеграційні наміри та кроки держави на цьому шляху здійснюються для підвищення конкурентоспроможності національної економіки та досягнення певних соціальних інтересів [3].

Саме стратегічне партнерство дедалі більше виступає як особливий інструмент взаємодії між державами, що полягає в узгодженні своїх дій на міжнародній арені з іншими державами. Взаємодія у використанні цього інструмента та збіг стратегічних національних інтересів двох чи більше держав у декількох галузях призводять до виникнення між ними особливого виду міждержавного співробітництва [4].

На прикладі України, яка у перші роки своєї незалежності номінально проголосила стратегічними партнерами досить широкий ряд держав, задля

заручення певною підтримкою, що фактично не було підкріплено відповідними інструментами для реалізації, вбачаємо гостру необхідність у проведенні системного аналітичного дослідження щодо питання яким чином стратегічне співробітництво еволюціонує від основ визнання і формального встановлення таких відносин та декларації спільності загальних принципів до залучення конкретних правових інструментів та імплементації юридично обов'язкових домовленостей. З огляду на це варто звернутися до питання щодо нормативних джерел поняття стратегічного партнерства за походженням, формою та змістом можна умовно поділити на декілька груп: 1) закони України; укази, офіційні заяви, виступи та доповіді Президента України; офіційні заяви, виступи та інтерв'ю Міністра закордонних справ України; офіційні документи, матеріали Верховної Ради України та Міністерства закордонних справ України; 2) двосторонні договори, спільні заяви, декларації, укладені Україною з державами світу щодо закріплення стратегічного партнерства; 3) двосторонні документи держав світу щодо закріплення відносин стратегічного партнерства між ними.

Документальне оформлення стратегічного партнерства є процесом роботи і структурою подальшої реалізації планів. Воно виступає концептуальною основою, що відкриває простір для нових досягнень з більш високою динамікою відносин та суттєвими результатами, оскільки в цих межах призводить до посилення структурної взаємодоповнюваності і кореляції між двома країнами [5, с. 83].

Окрім спільних інтересів та відсутності взаємних претензій і питань несумісництва, реалізація стратегічного партнерства вимагає створення дієвих механізмів забезпечення реалізації таких відносин та створення відповідного правового поля, тому на сьогоднішній день особливої актуальності набуває проблема пошуку моделей стратегічного партнерства як двостороннього, так і багатостороннього характеру, оскільки мова йде про механізм побудови стосунків із державами-лідерами загалом і України з

Китаєм зокрема.

На прикладі стратегічного партнерства Україна-США, яке можемо розцінювати як асиметрично-позитивне можна говорити про те, що за останній період Сполучені Штати розвивали спільні проекти з Україною в тих галузях і напрямках, де було більш вигідно і дешевше, порівняно з іншими державами. Сюди можна віднести космічну сферу та науково-технічну. Масштабним рамковим документом в українсько-американських відносинах стала Хартія про стратегічне партнерство між США та Україною від 19 грудня 2008 року. Текст документу включає базові положення загального характеру щодо намірів сторін розширити масштаб своїх програм з питань співробітництва й сприяння обороні й безпеці, запобіганню загрозам і сприянню миру й стабільності [6].

У Статті 1 Преамбули Сторони підтверджують важливість їх відносин як друзів та стратегічних партнерів і фіксують намір поглиблювати партнерство на благо своїх народів та розширювати співробітництво з широкого спектру спільних пріоритетів. Також в документі чітко визначаються пріоритетні галузі співробітництва економічна, політична, дипломатична, культурна та безпекова сфери. Розділи I-V Хартії присвячені співробітництву у декількох основних напрямках, що становлять обопільний інтерес (а саме - співробітництво у сфері оборони та безпеки, економічне, торговельне та енергетичне співробітництво, зміцнення демократії та активізація контактів між людьми та культурних обмінів) та конкретизованими положеннями [7].

В цілому положення Хартії спрямовані на зміцнення демократії, активізацію контактів між людьми та розвиток співпраці у гуманітарній сфері. Основним механізмом її реалізації є українсько-американська Комісія стратегічного партнерства, яку очолюють керівники зовнішньополітичних відомств обох держав. Загалом документ несе узагальнений характер із закріпленням намірів і планів сторін.

Як один із прикладів моделі досить послідовного і системного розвитку стратегічного партнерства варто розглянути відносини ЄС та Канади. Для координації відносин між ЄС і Канадою країни вирішили проводити діалог на найвищому та міністерському рівнях з ключових питань світової політики та інших проблем, що викликатимуть взаємну зацікавленість. Щодо питання інституційного правового регулювання для полегшення інституціоналізації діалогу та співпраці сторони погодилися створити Координаційну групу ЄС–Канада з метою кращої імплементації рішень ухвалених на політичному рівні [8].

З вересня 2011 р. розпочалися відповідні переговори щодо рамкової політичної Угоди про стратегічне партнерство між ЄС і Канадою, яка була підписана в Брюсселі 30 жовтня 2016 р. і вступила в силу 1 квітня 2017 р., і варта уваги з позиції правового аналізу як певна модель у контексті перспектив розвитку міжнародно-правового регулювання українсько-китайських стратегічних відносин. Угода є масштабним документом, має комплексну структуру із 7 розділів, а саме: 1. Основні принципи співробітництва, 2. Права людини, основні свободи, демократія та верховенство права, 3. Міжнародний мир і безпека та ефективний мультилатеризм, 4. Економічний і сталий розвиток, 5. Справедливість, свобода і безпека, 6. Політичний діалог і консультаційний механізм, 7. Заключні положення [9]. Кожен з блоків містить положення з описом механізмів, які у будуть використовуватися надалі з метою посилення діалогу та координації зусиль задля поширення спільних цінностей, таких як права людини, нерозповсюдження ядерної зброї, забезпечення макроекономічної стабільності, забезпечення сталого розвитку, захисту навколишнього середовища, боротьбу з тероризмом та організованою злочинністю. Також особливе значення надаватиметься посиленню контактів, зокрема регулярному обміну парламентськими делегаціями. З огляду на спільність позицій з більшістю зовнішньополітичних проблем, основна частину

договору була погоджена сторонами досить швидко. Одним із проблемних аспектів стало питання вирішення суперечок. Канада, зокрема, запропонувала підхід, який передбачив би наявність належних доказів та використання експертних порад з метою вирішення суперечок у належний та конструктивний спосіб [8].

Таким чином, в Угоді не просто визначаються сфери та механізми взаємодії, а детально окреслені норми щодо конкретних питань подальшого співробітництва. Важливою особливістю даного документу є визначений механізм забезпечення виконання зобов'язань, викладений в Статті 28, який свідчить про готовність сторін до фактичної та свідомої реалізації положень Угоди [9].

Розглядаючи стратегічне партнерство як довгострокове і взаємовигідне співробітництво рівноправних суб'єктів міжнародних відносин для вирішення важливих завдань, необхідно брати до уваги наступні умови: наявність ключових цілей, досягнення яких вимагає взаємної координації зусиль сторін у довгостроковій перспективі; спільне і однакове розуміння цілей та засад розвитку стратегічного партнерства суб'єктами; актуальна договірно-правова база партнерства, яка чітко закріплює зміст даного співробітництва і механізми його фактичної реалізації; усталений інституційний механізм, який забезпечує реалізацію стратегічного партнерства; перевага спільних цілей над розбіжностями і т.п., а перешкодами на шляху до стратегічного партнерства можуть стати різниця підходів до будови політичної системи та негативні історичні стереотипи сприйняття партнера [10].

Фактично ж Україна вбачає в налагодженні співробітництва з наймогутнішими акторами на міжнародній арені можливість отримання допомоги і сприяння стати їй на позиції динамічного розвитку і гарантувати недоторканність й цілісність. Однак варто пам'ятати, що вироблення стратегії подібних відносин має відбуватися на двосторонній основі, а

Україна поки що неефективно використовує механізм двостороннього співробітництва з позиції пропозицій та гарантій виконання зобов'язань. Міжнародно-правове втілення стратегічного співробітництва, частіше за все, представлене не як компоненти загального політичного процесу, а як окремі несистематизовані прояви у формі меморандумів, декларацій та хартій, загальних документів, які можна віднести до актів м'якого права, які не визначають конкретні сфери співробітництва та не містять детальних планів щодо їх реалізації [11]. Щодо самого Китаю, він у своїй зовнішній політиці найбільш виважено підходить до використання інструмента стратегічного партнерства у відносинах з державами світу. Закріпленню стратегічного партнерства з тією чи іншою державою у Китаї передують нижчі рівні відносин – рівень «партнерства стратегічної координації» та рівень «партнерства стратегічної взаємодії». Встановлення стратегічного партнерства Китаєм з тією чи іншою державою обов'язково закріплюється в окремому двосторонньому документі, в якому чітко визначаються цілі, пріоритети та сфери стратегічного співробітництва держав [12].

В даному випадку сторони звертаються до інструментів «передправа» або норм «м'якого права» для закладення фундаменту для подальшої розбудови стратегічного співробітництва. В цьому процесі вбачаються як позитивні, так і негативні наслідки, але першопричиною постає те, що суб'єкти можуть не мати первинного наміру укласти міжнародний договір і саме тому не надають документу відповідної форми. Або ж суб'єкти не хочуть встановлювати для себе чіткі права й обов'язки, проте прагнуть письмово зафіксувати певний рівень відносин, що склалися між ними [13].

Дивлячись через призму розвитку стратегічного партнерства між державами вбачається цілий ряд переваг “м'якого права”. Воно дозволяє державам брати участь у створенні нових правил поведінки без необхідності їх імплементації у національне право. Норми “м'якого права” вирішують завдання, з якими не може впоратися “тверде право”, наприклад, коли

держави, з одного боку, ще не готові брати на себе зобов'язання, а, з іншого, - згодні дотримуватися певних міжнародних стандартів в цій галузі. Саме тому на сьогоднішній день воно так широко застосовується в угодах і домовленостях між країнами.

У результаті аналізу міжнародно-правової бази українсько-китайських відносин можна виділити різноманітні інструменти “м'якого права”, які використовуються країнами у двосторонньому співробітництві: односторонні загальні акти (комюніке, багаторічні програми), двосторонні загальні акти (спільні декларації), галузеві двосторонні акти (Меморандум про взаєморозуміння, адміністративні угоди) та галузеві домовленості. Такі неформальні угоди не потребують наступної ратифікації та будь-якого додаткового погодження, а тому одразу стають об'єктом прямого правозастосування [14].

Тобто загалом під нормами м'якого права розуміються міжнародні акти, які не мають характеру договору, проте відзначаються значною моральнополітичною силою (резолюції, декларації, програми дій тощо) [15]. Виступаючи регулятором відносин, “м'яке право” (soft law) у підсумку може тягнути за собою певні “правові наслідки”. Перш за все, воно може стати основою для документа, який є юридично обов'язковим джерелом права, крім того, норми “м'якого права” здатні самостійно регулювати суспільні відносини, доповнюючи офіційне джерело права або ж заповнюючи його прогалини [16].

Попри деяку політичність вказаних актів, вони створені для врегулювання певних проблем, якоїсь сфери міжнародних правовідносин, видаються компетентними міжнародними організаціями та установами, або ж формуються у порядку, характерному для формування джерел міжнародного права (якщо мова йде про звичаї або доктрину), а тому так чи інакше впливають на формування та загальні тенденції розвитку міжнародного правопорядку та при їх визнанні та ефективному застосуванні

суб'єктами міжнародного права можуть з часом трансформуватися в “тверде право”, наприклад, у правові звичаї або доктрину чи прийняття на основі них актів “твердого права”. Трансформація актів “м'якого права” в акти “твердого права” у міжнародному правопорядку робить акти “м'якого права” у деякій мірі передвісниками міжнародної нормотворчості і тими засобами, за допомогою яких законодавець може у подальшому трансформувати загальні тенденції та мінімальні стандарти у конкретні обов'язки для суб'єктів міжнародного права [17].

Переходячи до предметного аналізу саме українсько-китайського стратегічного співробітництва слід відзначити, що початковий етап відзначений укладенням рамкових угод з політичних питань, які визначають загальний курс двосторонніх міжнародних відносин між Україною та КНР та рамкових галузевих угод загального змісту.

Серед базових документів варто виділити, зокрема, Спільне комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною та КНР від 4 січня 1992 року та Меморандум взаєморозуміння до Комюніке, Спільне українсько-китайське комюніке від 31 жовтня 1992 року, Спільну Декларацію України і Китайської Народної Республіки від 6 вересня 1994 року, Спільне комюніке від 25 червня 1995 року, Спільну Декларацію про розвиток та поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і КНР від 4 грудня 1995 року та інші угоди, які об'єднують особливості тяжіння положень цих документів до “м'якого” права. Більшість статей не містять норм, які б створювали права і обов'язки сторін, а визначають загальну сферу, щодо якої укладено договір. Для угод даного етапу характерні формулювання “Сторони висловили готовність і надалі докладати спільних зусиль”, “Сторони дійшли спільної думки” тощо [18], які покликані закласти основи дружби і закріпити спільність поглядів та інтересів, а також прихильність основним загальним принципам міжнародного права.

Розвиток двосторонніх відносин зумовлює видозміну правових форм та поглиблення й удосконалення договірної бази. Прагнення до зміцнення торговельно-економічних зносин та активної співпраці в цій галузі відкрило новий етап у становленні договірних відносин між Україною та КНР. Саме на цьому щаблі ми бачимо поступовий перехід від окреслення загальних принципів співробітництва до конкретизації домовленостей.

Першим офіційним документом, який стосувався багатьох аспектів зовнішньої торгівлі КНР і України була Угода між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво від 08 серпня 1992 року, положення якої закріпили домовленість сторін здійснити всі необхідні заходи по сприянню безперервному і стабільному розвитку торговельно-економічних відносин між двома країнами на рівноправній та взаємовигідній основі. Документ передбачає взаємне надання режиму найбільшого сприяння з питань, що стосуються стягнень мита на експортні та імпорتنі товари для обох країн, інших зборів і сплат та виконання митних формальностей. Також сторони погодились заохочувати капіталовкладення інвесторів на території іншої сторони [19]. В цей же період було укладено інші важливі угоди і документи які регулюють конкретні питання та процеси в галузі економічної співпраці і торгівлі і свідчать про налагодження і активізацію процесів у цій сфері.

Наступний етап розробки договірно-правової бази українсько-китайських відносин характеризується превалюванням “твердого” права і наявністю конкретних юридично обов’язкових норм. Непересічне значення має Договір про дружбу і співробітництво між Україною і КНР від 5 грудня 2013 року — базовий політичний документ, про який сторони вели мову майже 15 років, оскільки вперше в історії двосторонніх відносин відбулось підписання юридично-зобов’язуючого документу, який визначає ключові принципи і закріплює засади подальшого розвитку українсько-китайського стратегічного партнерства. Окрім того, що сам факт ратифікації подібного

документу, укладеного на 25 років з автоматичною пролонгацією на наступні п'ятирічні періоди за відсутності намірів сторін припинити його дію, свідчить про готовність сторін до вчинення конкретних домовленостей і спіробітництва, формулювання норм поступово відходять від притаманних “м'якому” праву загальних і нейтральних понять. У преамбулі та статті 1 і 9 Договору чітко фігурує “відносини стратегічного партнерства”, у статті 2 з'являється формулювання “Сторони зобов'язуються” щодо питань невикористання сили або погрози її застосування та вирішення спорів між собою мирними засобами, а стаття 6 містить положення про те, що жодна з Договірних Сторін “не допускає” тих чи інших зазіхань на суверенітет, безпеку або територіальну цілісність держави [20, 21].

Спільна декларація України і КНР про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства та Програма розвитку відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР на 2014 — 2018 рр. вперше в історії двосторонніх відносин визначили конкретні напрямки і галузі здійснення практичної співпраці та реалізації спільних проектів на період до 2018 року [22, с.18].

Щодо галузевих угод – їх функція набуває все більшого значення у контексті фактичної реалізації вбачаємо конкретизацію і деталізацію положень, намірів та домовленостей сторін щодо широкого ряду питань в різних сферах співпраці. З огляду на неготовність сторін зв'язувати себе зобов'язаннями норм “твердого” права, а також зважаючи на загальний характер домовленостей у базових рамкових договорах, особлива увага на даному етапі розвитку українсько-китайських відносин має приділятися розробці і підписанню саме секторальних угод та планів дій у перспективних галузях, що становлять обопільний інтерес. Саме даний інструмент міжнародно-правового регулювання надасть можливість закріпити конкретні домовленості і подальші кроки сторін з того чи іншого питання, що виведе дане співробітництво від декларованого стратегічного

партнерства на рівень його фактичної реалізації.

Отже, епоха глобалізації “розмиває” міждержавні кордони і посилює взаємозалежність держав між собою задля задоволення своїх національних інтересів, Держави зближуються між собою і переходять до активної взаємодії, що проявляється у дво- або багатосторонньому співробітництві.

Спостерігається поширення саме двосторонніх угод, оскільки перевагами такого виду співробітництва є, в першу чергу, відносна швидкість та простота узгодження питань щодо врегулювання двосторонніх відносин. І на цьому шляху держави розпочали активно звертатись до інструменту проголошення країн-партнерів стратегічними партнерами для встановлення відносин особливого пріоритету. Важливим питанням є утримання фокусу уваги на практичному втіленні та засобах реалізації стратегічного партнерства. Реалізація політики і стратегічного партнерства, як однієї з її форм, завжди є комплексним процесом, що, з однієї сторони, вимагає чіткої програми дій, а з іншої – здатності реагувати на мінливі обставини, у відповідності з основними положеннями програми. “М’яке право” може стати першим кроком на шляху до юридично обов’язкових угод або положень твердого права, на початкових етапах воно використовується, оскільки існує потенційна необхідність швидкого досягнення домовленостей та реакції на мінливі обставини. Залучення “м’якого права” може бути також мотивоване бажанням уникнути формальних та видимих державних зобов’язань, для уникнення ратифікації або інших громіздких внутрішніх процедур (у разі внесення поправок та ін.), або навіть для залучення до співробітництва навіть найменш прихильних держав.

Україна і КНР поступово розвивають договірну базу від визнання спільності інтересів і зацікавленості у плідному співробітництві до введення юридично обов’язкових норм та визначення конкретних напрямків і галузей співпраці на шляху до здійснення фактичного українсько-китайського стратегічного співробітництва.

Аналізуючи чинні міжнародні угоди, які становлять договірну базу двосторонніх відносин Україною і КНР можна сказати, що загальною є тенденція поступового і поетапного переходу від початкового етапу формування договірної механізми, відзначеного укладенням рамкових угод з політичних питань, які визначають загальний курс двосторонніх міжнародних відносин між Україною та КНР та рамкових галузевих угод загального змісту, а також превалювання норм “м’якого” права (soft law) до введення конкретних домовленостей і зобов’язань з огляду на юридичну обов’язковість норм договорів. Останнім часом фактичне здійснення двостороннього співробітництва здійснюється головним чином саме за рахунок інституційного механізми, а саме - діяльності Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР та відповідних галузевих Підкомісій, яке поступово переходить із риторичних положень рамкових угод загального характеру до практичних кроків і реалізації планів дій в пріоритетних векторах двостороннього співробітництва.

Список використаних джерел:

1. Вовк І. Ю. Суверенитет держав в умовах глобалізації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurnal.org/articles/2008/polit5.html>
2. Войтович П.П. Зовнішня політика як вибір держави і міжнародне право розвитку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2013/Voitovich%20PP%20Zovnishnya%20polityka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Шевченко О., Кадикова І. Участь України в процесах інтеграції і глобалізації: теоретико-методологічний аспект. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/1125/1057>
4. Солянова М. В. Американские концепции полицентричного мира / М. В. Солянова // Россия и Америка в XXI веке. – №1, 2011. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=232>

5. Мальшина К. В., Язбец М. Досвід словенсько-турецького стратегічного партнерства для України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elibrary.ivinas.gov.ua/3811/1/Zbirnyk-032015.pdf>

6. Ржевська Н. Стратегічне партнерство Україна-США: становлення та прогноз. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/rzhevaska_strategichne.pdf

7. Хартія Україна-США про стратегічне партнерство від 19.12.2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_140

8. Антохів–Скологдра О. М. Політичні аспекти відносин Канади з Європейським Союзом. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/gileya_2014_85_92.pdf

9. Strategic partnership agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Canada, of the other part. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:22016A1203\(03\)&qid=1497734705778&from=EN#d1e1046-45-1](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:22016A1203(03)&qid=1497734705778&from=EN#d1e1046-45-1)

10. Новиков И. А. Отношения России и Европейского союза: проблемы и факторы развития стратегического партнерства : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. полит. наук : спец. 23.00.04 "Политические проблемы международных отношений глобального и регионального развития / И. А. Новиков. – СанктПетербург, 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/otnosheniya-rossii-i-evropeiskogo-soyuza-problemy-i-factory-razvitiyastrategicheskogo-partn>

11. Ржевська Н. Ф. Стратегічні прогнози щодо перспектив стратегічного партнерства для України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/3647/3315>

12. Жовква І.І. Стратегічне партнерство у зовнішній політиці України.

автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.04 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2005/05jiiizpu.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

13. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М. В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 336 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://flightcollege.com.ua/library/6%20%D0%9E%D0%91%D0%A9%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AB%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%98/67%20%D0%AE%D0%A0%D0%98%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%98%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%98/67%20.9%20%D0%93%D0%90%D0%9B%D0%A3%D0%97%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%90/%5BZa_red._M._V._Buromenskogo%5D_M%D1%96zhnaro dne_pravo_N\(BookSee.org\).pdf](http://flightcollege.com.ua/library/6%20%D0%9E%D0%91%D0%A9%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AB%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%98/67%20%D0%AE%D0%A0%D0%98%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%98%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%98/67%20.9%20%D0%93%D0%90%D0%9B%D0%A3%D0%97%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%90/%5BZa_red._M._V._Buromenskogo%5D_M%D1%96zhnaro dne_pravo_N(BookSee.org).pdf)

14. Кирилюк О. В. М'ЯКЕ ПРАВО ЯК НОРМАТИВНА ОСНОВА ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/2664/2368>

15. Международное право: учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова – 2-е изд., перераб и доп. – М. : Международные отношения, 2006. – 816 с.

16. Демин А.В. "Мягкое право" в эпоху перемен: опыт компаративного исследования. М., 2016. С. 76.

17. David M. Trubek, Patrick Cottrell, and Mark Nance University of Wisconsin-Madison1. "Soft Law, "Hard Law," and European Integration: Toward a Theory of Hybridity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law.wisc.edu/facstaff/trubek/HybridityPaperApril2005.pdf>

18. Спільне комюніке за підсумками офіційного візиту в Україну

Прем'єра Державної Ради Китайської Народної Республіки Лі Пена від 25.06.1995 № 156_058 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156_058

19. Угода між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво від 08.08.1992 № 156_008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156_008

20. Закон України Про ратифікацію Договору про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою від 15.05.2014 № 1271-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141271.html

21. Договір про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою від 05.12.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU13143.html

22. Гончарук А. З., Гобова Є. В., Кіктенко В. О., Коваль О. А., Кошовий С. А. Аудит зовнішньої політики: Україна-Китай. Дискусійна записка. – Київ: 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irf.ua/content/files/dp-2016-40.pdf>

Гандзюра А.В. Особливості правових інструментів реалізації двостороннього стратегічного співробітництва між Україною та КНР

Стаття розкриває зміст і сутність поняття стратегічного співробітництва, витоки і засади формування даної форми міжнародно-правової взаємодії. На сьогоднішній день окрім усталення і вироблення комплексного розуміння поняття і механізмів стратегічного партнерства важливим є створення відповідного правового поля та розбудова правової бази таких відносин між державами для їх ефективної реалізації. На цьому шляху одним із універсальних інструментів-регулятором відносин виступає “м’яке право” (soft law), яке у підсумку може тягнути за собою певні “правові

наслідки”. Перш за все, воно може стати основою для майбутнього документа, який є юридично обов’язковим джерелом права, крім того, норми “м’якого права” здатні самостійно регулювати суспільні відносини, доповнюючи офіційне джерело права або ж заповнюючи його прогалини. На шляху до практичного наповнення українсько-китайського стратегічного співробітництва з огляду на порівняльний аналіз тенденцій розвитку і юридичного оформлення подібних відносин між іншими державами, варто наразі приділити увагу розробці договірної бази між Україною та КНР шляхом укладання окремих секторальних угод.

Ключові слова: стратегічне співробітництво, двостороннє співробітництво, “м’яке право”, Україна і КНР

Гандзюра А.В. Особенности правовых инструментов реализации двустороннего стратегического сотрудничества между Украиной и КНР

Статья раскрывает содержание и суть понятия стратегического сотрудничества, истоки и основы формирования данной формы международно-правового взаимодействия. На сегодняшний день кроме утверждения и разработки комплексного понимания понятия и механизмов стратегического партнерства важным вопросом есть создание соответствующего правового поля, а также разработка правовой базы таких отношений между государствами для их эффективной реализации. На этом пути одним из универсальных инструментов-регуляторов отношений выступает “мягкое право” (soft law), которое в итоге может повлечь за собой некоторые “правовые последствия”. В первую очередь, оно может стать основой для будущего документа, который является юридически обязательным источником права, кроме того, нормы “мягкого права” способны самостоятельно регулировать обще-социальные отношения, дополняя официальный источник права или же заполняя его пробелы. На

пути к практическому наполнению украинско-китайского стратегического сотрудничества, учитывая сравнительный анализ тенденций развития и юридического оформления подобных отношений между другими странами, стоит сейчас уделить внимание разработке договорной базы между Украиной и КНР путем заключения отдельных секторальных соглашений.

Ключевые слова: стратегическое сотрудничество, двустороннее сотрудничество, “мягкое право”, Украина и КНР

A. Gandziura. Features of legal instruments for the implementation of bilateral strategic cooperation between Ukraine and PRC

The article reveals the content and essence of strategic partnership concept, origins and formation principles of international legal cooperation. Today, in addition to establishing and developing a comprehensive understanding of the concept and mechanisms of strategic partnership, it is important to create an appropriate legal framework and build the legal basis for such relations between states for its effective implementation. On this path, one of the universal instruments to regulate such relations is "soft law", which eventually may entail certain "legal consequences". First of all, it can become the basis for a future document, which is a legally binding source of law, in addition, the rules of "soft law" are able to independently regulate public relations, supplementing the official source of law or filling its gaps.

On the way to the practical content of Ukrainian-Chinese strategic cooperation in view of the comparative analysis of trends and legalization of similar relations between other states, it is worth paying attention to developing a contractual framework between Ukraine and China by signing different sectoral agreements.

Key words: strategic cooperation, bilateral cooperation, “soft law”, Ukraine and PRC